

Sygn. akt III UK 152/14

POSTANOWIENIE

Dnia 4 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z odwołania Z. J.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.
o prawo do emerytury,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 4 lutego 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 14 maja 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 14 maja 2014 r. oddalił apelację wnioskodawcy Z. J. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 13 stycznia 2014 r. oddalającego odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 12 sierpnia 2013 r., odmawiającej przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Sąd Apelacyjny w całości zaakceptował dokonane przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne oraz wyprowadzone z nich wnioski. Z akt „kapitałowych” i zawartych w nich zaświadczeń R. [...] w S. (R.[...]) wynika niepodważalnie, że wnioskodawca był członkiem tej spółdzielni i otrzymywał - co sam przyznał - wynagrodzenie według dniówek obrachunkowych. Spółdzielnia do ustalenia

kapitału początkowego wyraźnie stwierdziła, że od daty podjęcia zatrudnienia, tj. od 13 grudnia 1974 r. wnioskodawca był jej członkiem i stosunek członkostwa trwał do 1 grudnia 1988 r. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, okres wykonywania pracy w charakterze członka spółdzielni nie może być zaliczony do okresu, od którego zależy nabycie prawa emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, o którym mowa w art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.). Dlatego brak było podstaw do zaliczenia spornego okresu pracy wnioskodawcy w spółdzielni do pracy w warunkach szczególnych, a tym samym do przyznania emerytury w obniżonym wieku na podstawie art. 184 tej ustawy w związku z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

W skardze kasacyjnej skarżący zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 32 w związku z art. 184 ustawy o emerytalnej oraz § 2 i § 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. przez błędne przyjęcie, że nie spełnia warunku 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych oraz błędne przyjęcie, że nie był pracownikiem, ale członkiem spółdzielni, w sytuacji gdy w okresie jego zatrudnienia w R. [...] do 31 grudnia 1982 r. nie obowiązywała ustawa Prawo spółdzielcze. Oznaczało to, że nie był członkiem RSP, co dodatkowo potwierdzał brak w aktach sprawy stosowanej uchwały walnego zgromadzenia RSP o przyjęciu go w poczet członków R. [...] podjętej na mocy art. 96 § 1 i 2 ustawy z dnia 17 lipca 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach, 2/ niezastosowania art. 22 § 1 k.p. wynikłego z nieustalenia, czy skarżący wykonywał pracę w R. [...] w reżimie ściśle przewidzianym dla stosunku pracy, gdy faktycznie wykonywał pracę pod nadzorem i kierownictwem w miejscu do tego przewidzianym, otrzymywał za taką pracę wynagrodzenie, korzystał z urlopów wypoczynkowych i jednocześnie praca ta była świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Skarżący zarzucił też naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 231 i art. 233 § 1 k.p.c. wobec sprzeczności ustaleń Sądu z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów wskutek pominięcia dowodu z zeznań świadków: J. N., M. J. i R. M. na okoliczność

czynności wykonywanych przez skarżącego, wykonywania ich w warunkach szczególnych pod kierownictwem określonych osób, otrzymywania za pracę stosowanego wynagrodzenia w R. [...], a także opinii biegłego z zakresu BHP na okoliczność wykonywania przez skarżącego pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz okresu wykonywania tej pracy. Zdaniem skarżącego, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne związane z interpretacją art. 32 w związku z art. 184 ustawy emerytalnej oraz § 2 i § 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w związku z art. 22 § 1 k.p. wywołującą rozbieżności orzecznictwa, a sprowadzające się do ustalenia „czy osoba zatrudniona w R. [...] w charakterze operatora ciągnika rolniczego nie może przejść na wcześniejszą emeryturę po osiągnięciu przewidzianego wieku emerytalnego (60 lat dla mężczyzn), nie przystąpieniu do OFE, legitymowaniem się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym (wynoszącym co najmniej 25 lat dla mężczyzn) z uwagi na niezaliczenie wymaganego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w sytuacji gdy Ubezpieczony był zatrudniony w R. [...] i wykonywał powierzone mu zadania ściśle w reżimie prawa pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach (co potwierdza świadectwo wykonywania pracy w warunkach szkodliwych), pod nadzorem i kierownictwem określonych osób w miejscu do tego przeznaczonym, pobierał z tego tytułu wynagrodzenie, oraz wynagrodzenie za przepracowane godziny nadliczbowe, korzystał z przysługującego mu urlopu wypoczynkowego i był ubezpieczony, nie wniósł żadnego wkładu do spółdzielni, nie należał do organów spółdzielni ani nie uczestniczył w posiedzeniach i w podziale zysków tej spółdzielni”. Za przyjęciem skargi do rozpoznania przemawia też oczywiste naruszenie przepisów prawa materialnego i procesowego.

W konsekwencji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty, a także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz o rozpoznanie sprawy również pod nieobecność pełnomocnika skarżącego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie nadawała się do przyjęcia do rozpoznania. Wprawdzie można oprzeć ten środek zaskarżenia na naruszeniu przepisów postępowania (jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy), ale podstawą taką nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Tymczasem do takich zarzutów niewątpliwie należy podniesiony w skardze zarzut naruszenia art. 233 k.p.c., który bezpośrednio dotyczy oceny dowodów i ustaleń stanu faktycznego, jak też zarzut naruszenia art. 231 k.p.c., który wyznacza zakres swobody sądu przy dokonywaniu oceny materiału dowodowego i odtwarzaniu na jego podstawie faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Natomiast dla podważenia zasadności oddalenia (bądź pominięcia) przez sąd odwoławczy wniosku dowodowego skarżący powinien zgłosić zarzut naruszenia art. 217 § 2 k.p.c. w związku z art. 381 k.p.c. lub 382 k.p.c. Takiego zarzutu w skardze kasacyjnej zabrakło. Na gruncie wadliwych proceduralnych zarzutów kasacyjnych Sąd Najwyższy był związany ustaleniami stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku, z których jednoznacznie wynikało, że skarżący w spornym okresie był członkiem, a nie pracownikiem spółdzielni. Z zaświadczenia o pracy i dochodach ubezpieczonego spółdzielcy z 21 stycznia 2008 r. wynika, że skarżący był członkiem Spółdzielni od 13 grudnia 1974 r. do 1 grudnia 1988 r. oraz był wynagradzany według zasad obowiązujących członków Spółdzielni, a uzyskane wynagrodzenie było ustalane według liczby przepracowanych dniówek obrachunkowych. Istotne znaczenie mają także wcześniejsze dokumenty dołączone przez skarżącego do wniosku o ustalenie kapitału początkowego. W aktach tych znajduje się niebudzące wątpliwości dokumenty ww zaświadczenie o pracy i dochodach ubezpieczonego członka spółdzielni, które zostało wystawione na podstawie „ewidencji pracy członka R. [...] Nr [...]”. Takie samo ustalenie potwierdza zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 25 stycznia 2003 r., że był skarżący „członkiem R. [...] Nr [...]”. Takie same wnioski oparte zostały na wyjaśnieniach skarżącego złożonych przed Sądem Okręgowym w dniu 13 stycznia 2014 r. (k. 14), że „był członkiem spółdzielni” i „otrzymywał wynagrodzenie w dniówkach obrachunkowych”.

W ujawnionych okolicznościach sprawy Sąd Najwyższy był związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), że skarżący był członkiem spółdzielni, a nie jej pracownikiem. Równocześnie w wyroku z dnia 18 stycznia 2005 r., II UK 136/04 (LEX nr 602703) Sąd Najwyższy jednoznacznie rozstrzygnął, że pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów art. 32 ustawy emerytalnej nie jest praca wykonywana w ramach stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej. Stanowisko to zostało podtrzymane w powołanym przez skarżącego wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 142/01 (ONSP 2005 nr 17, poz. 272), że praca w charakterze członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie daje prawa do przejścia na emeryturę w wieku niższym niż podstawowy wiek emerytalny z uwagi na zatrudnienie w szczególnych warunkach. Takie stanowisko to było konsekwentnie podtrzymane w późniejszych orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. np. wyroki z dnia 21 października 2009 r., I UK 115/09, LEX nr 558571; z dnia 8 grudnia 2009 r., I UK 186/09, ONSP 2011 nr 13-14, poz. 189 oraz z dnia 20 czerwca 2011 r., I UK 83/11, dotychczas niepublikowany), w których wyrażono zgodny pogląd, że podstawą świadczenia pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub innej spółdzielni zajmującej się produkcją rolną (art. 138 i nast. Prawa spółdzielczego) przez jej członka nie jest stosunek pracy, przeto okres wykonywania pracy w charakterze członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie może być zaliczony do okresu, od którego zależy nabycie prawa do wcześniejszej emerytury pracowniczej z art. 32 ustawy emerytalnej. Zawarte w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach uzależnienie prawa do wcześniejszej emerytury tylko do przypadków świadczenia pracy w charakterze pracownika nie jest niezgodne z konstytucyjną zasadą równego traktowania (art. 32 Konstytucji RP). Wreszcie twierdzenie skarżącego, że pracując na rzecz rolniczej spółdzielni produkcyjnej faktycznie wykonywał zatrudnienie w reżimie pracowniczym, pozostaje nie tylko poza stanem faktycznym sprawy, ale wynagrodzenie określone według dniówek obrachunkowych nie jest znane stosunkom pracy.

Z ujawnionych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

